

O'qituvchi ushbu qo'shiq atoqli bastakor va dirijyor, O'zbekiston xalq artisti Shermat Yormatov qalamiga mansubligi haqida aytib o'tadi.

Yormatov 60 yildan ortiq umrini musiqaga bag'ishlagan. U bolalar xori uchun yuzdan ortiq asarlar yozgan.

### **Yakuniy xulosa, refleksiya (5 minut).**

O'qituvchi quyidagicha savollar beradi:

1. Bugun darsda qanday yangi narsalarni bilib oldingiz?
2. Qo'shiqlar qanday ijro etiladi?
3. Bugun qaysi bastakor bilan tanishdigniz?
4. Qaysi ijro sizga ko'proq yoqdi: alohida guruhlardagimi yoki birgalikda naqorat kuylagandagimi?
5. O'qituvchi mustaqil tayyorgarlik sifatida "Sog'lom avlod qo'shig'i"ni yod olishni tavsiya qiladi.

Dars oxirida o'qituvchi o'quvchilarni o'z yutuqlarini qarsaklar bilan baholashga taklif qiladi: o'g'il bolalar - qizlar uchun, qizlar - o'g'il bolalar uchun qarsak chalib baholashadi.

## **4-dars. Orkestr**

### **Darsning maqsadi:**

- o'quvchilarning orkestr haqidagi tushunchalarini kengaytirish;
- orkestr musiqasi uyg'otadigan his-tuyg'ular haqida tushunchalarni kengaytirish;
- o'quvchilarda musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirish.

### **Ta'lim natijalari:**

- o'quvchilar dirijyor va uning orkestr hamda xor ijrosidagi ahamiyati haqida tushunchaga ega bo'ladilar;
- o'quvchilar simfonik orkestri va milliy cholg'ular orkestri haqida tasavvurga ega bo'ladilar;
- o'quvchilar orkestrda ishtirok etuvchi cholg'u asboblari haqida tushunchaga ega bo'ladilar.

**Zaruriy vositalar:** darslik, gadjet, musiqa asboblari tasvirlangan slaydlar yoki kartalar.

## Darsning texnologik kartasi

### Tashkiliy jarayon (5 minut).

O'qituvchi va o'quvchilar bir-birlari bilan salomlashadilar, davomat tekshiriladi.

### Kirish (10 minut).

Bilimlarni mustahkamlash. Dars mavzusiga kirish. Mavzuni e'lon qilish.

O'qituvchi "Sog'lom avlod qo'shig'i"ni birgalikda ijro etishni taklif qiladi. O'quvchilar qo'shiqni xorda ijro etadilar, o'qituvchi esa dirijyorlik qiladi.

Ijrodan so'ng o'qituvchi quyidagicha savollarni beradi:

Qo'shiqni hozir qanday ijro etdingiz? (*xor bo'lib*).

Xorni kim boshqaradi? (*dirijyor*).

O'qituvchi bugun darsda o'quvchilar musiqa ijro etuvchi yana bir musiqa guruhi bilan tanishishlarini aytib o'tadi.

### Asosiy qism (20 minut.).

#### Darslik bilan ishlash.

**Orkestr** — turli cholg'u asboblarni chaluvchi musiqachilarning katta guruhi.

Orkestrdagi eng muhim shaxs **dirijyor** deb ataladi. Dirijyor tayoqchasi yordamida orkestrdagi musiqachilarga rahbarlik qiladi. Uning qo'llarining harakati musiqachilarga tushunarli bo'ladi.

O'qituvchi dirijyorning qo'l harakatlarini misol orqali ko'rsatadi.

Orkestr simfonik yoki milliy bo'lishi mumkin. O'qituvchi misol tariqasida rasmlarni ko'rsatadi.

Bolalar simfonik va milliy orkestrlar namunalariga qarashadi. Keyin ushbu orkestrlar ijrosida musiqiy asarlarni tinglang.

Shundan so'ng o'qituvchi o'quvchilarga savollar beradi:

1. Qaysi musiqa asboblarni tovushiga qarab tanidingiz?
2. Simfonik orkestr milliy orkestrdan nimasi bilan farq qiladi?
3. Qaysi orkestrning ovozi sizga yoqdi? Sababini tushuntiring.
4. Qanday musiqa asboblari guruhlarini bilasiz?

Rasmda har bir guruhga tegishli musiqa asboblarning toping: torli kamonli cholg'u asboblari, torli cholg'u asboblari, zarbli cholg'u asboblari, klaviaturali cholg'u asboblari, mis va yog'och puflama cholg'u asboblari. Ushbu cholg'u asboblardan qaysi biri o'zbek milliy cholg'u asboblari hisoblanadi? Qaysi biri simfonik orkestr uchun?

O'qituvchi "Musiqa asbobini top" o'yinini o'ynaydi. O'qituvchi asbobni nomini aytadi, o'quvchilar esa oldindan kelishilga qo'l harakatlari orqali bu cholg'u o'zbek milliy cholg'u asbobi yoki simfonik orkestrda qo'llaniladigan cholg'u asbobi ekanligini ko'rsatadi. Misol uchun, milliy cholg'u asbobi haqida gapirilganda o'ng qo'l va simfonik orkestr cholg'u asbobi haqida gapirilganda chap qo'l ko'tariladi. O'qituvchiga 1-sinfda o'rganilgan barcha

asboblarning nomlaridan foydalanish tavsiya etiladi. Agar o'quvchilar javob berishga qiynalsa, maslahat sifatida slaydlar yoki asboblarning rasmlaridan foydalanish mumkin.

**Yakuniy xulosa, refleksiya (5 minut).**

1. Bugun qanday yangi bilim o'rgandingiz?
2. Dirijyor kim? Bizga nima uchun dirijyor kerak?
3. Sizga qaysi guruhlardagi musiqa asboblari yoqadi?
4. Qanday musiqa asboblari chalinib o'rganmoqchisiz?

Murabbiy o'z yutuqlarini baholash maqsadida o'quvchilarga har qanday asbobning rasmini ko'rsatganda, agar barchaga yoqqan bo'lsa, qarsak chalinib taklif qiladi. Agar nimadir yoqmagan bo'lsa, ko'rsatilgan asbobga qarsak chalmaslikni aytadi.

**5-6-darslar. Simfonik ertak**

**Darsning maqsadi:**

- o'quvchilarning simfonik orkestr asboblari haqidagi bilimlarini oshirish;
- bastakor Sergey Sergeevich Prokofyev ijodi haqida ma'lumotga ega bo'lish;
- o'quvchilarda musiqiy va estetik ko'nikmalarni rivojlantirish.

**Ta'lim natijalari:**

- o'quvchilar "Petya va bo'ri" simfonik ertagi haqida tasavvurga ega bo'ladi;
- o'quvchilar simfonik orkestr cholg'u asboblari tovushiga ko'ra ajrata oladilar;
- o'quvchilar musiqiy asarlarga o'z munosabatini bildiradi.

**Zaruriy vositalar:** darslik, gadjet, musiqa asboblari tasvirlangan slaydlar yoki kartalar.

**Darsning texnologik kartasi**

**Birinchi soat.**

**Tashkiliy jarayon (5 minut.).**

O'qituvchi va o'quvchilar bir-birlari bilan salomlashadilar, davomat tekshiriladi.